

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון תצח ♦ פרקי אבות ג'

פ' בהר ♦ פסח שני ה'תשפב

דברי אלוקים חיים מרחן רבינו הגה"ק זיע"א

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה' שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך ואספת את תבואתה.

ויש לכאורה לדקדק על לשון הכתוב באומרו "אל הארץ אשר אני נותן להם" וכי יש על זה מי שלא יאמר כן, ועוד מה הוא שאמר ושבתה הארץ שבת לה", זה לכאורה תמוה למה תלה המצוה של השבתת הארץ בזה שאמר שאני הוא הנותן לכם את הארץ, וגם מה שאמר "ושבתה הארץ" שזה כאילו הארץ הוא שובת מעצמה ולא כן הוא אלא האדם צריך שיעשה שיהיה השבת הארץ וכמו שאמר להלן "שדך לא תזרע" וגו' וגם מה שאמר ושבתה הארץ שבת לה' דהיה די לומר ושבתה הארץ ולמה כתב להשם.

ורש"י פירש "לשם השם" וגם זה יש להבין הלוא כל המצוות צריכין לעשות אך ורק לה' כלומר לשם השם בלבד, וגם יש להבין מה שאמר הכתוב "שש שנים תזרע שדך" שנראה כאילו זה תלוי בזה, שאם יזרע שש שנים, אז יש מצוה להשבית את הארץ בשנה השביעית, והאמת הוא שזה לא תלוי בזה שאף אם לא יזרע שש שנים מ"מ בשנה השביעית צריך לקיים מצות שביתה.

ונראה לומר בעז"ה דהנה במצוה הזו של שביתת הארץ הטעם בזה בפשטות הוא משום שכל דבר שבעולם צריך שיהיה לו איזה זמן להשבתה ולמנוחה שאם לא כן יוכל הדבר הוא להתקלקל זה ידוע אצל חכמי המחקר, ולא יתכן שאדם יחשוב שזה הוא הטעם ולא יעשהו לשם ה' יתברך, משום כך אמר הכתוב ושבתה הארץ שבת לה', ורש"י פירש לשם השם, כלומר שתעשה ההשבתה משום שכך אמר ה', ולא בשביל שזרעת שש שנים ולכן צריך השבתה בשנה השביעית, ולא כן היא אלא שאתה צריך שתהיה ההשבתה לשם שמים ואף שלא זרעת כל הששה שנים, גם כן אתה צריך להשבית השנה השביעית לשם השם.

ומה שאמר הכתוב "הארץ אשר אני נותן לכם" רצה לומר בזה שאם האדם ירע בעיניו לשבות בשנה השביעית באומרו שזה השדה הוא שלו או שקנה אותו או שקיבלו בירושה, ויחשוב איך אני עושה כזאת שאני ישבית כל השנה השביעית את הארץ ולא יצא לי מזה כלום, ולכן אמר הכתוב "כי תבואו אל הארץ שאני נותן לכם שיאמין האדם באמונה השלימה, שהכל הוא מאתו יתברך שמו וכל הונו ורכושו הכל הוא שלו כביכול וכל מה שיש לו גם בבית ובכל מקום שידע שזה הכל מאת ה' ולא בכוחו עשה לו את החיל הזה, וממילא כשיבוא לידו לקיים מצות ה' להשבית הארץ, מקיים אותה המצוה בטוב לב ובשמחה, זה שמרמז התורה הק' באומרו כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם, כלומר שתבינו שזה הארץ שאני נותן לכם אז תקיימו את הצווי

דברות קודש מרחן רבינו עט"ר שליט"א

כי תבואו אל הארץ... ושבתה הארץ שבת לה' (ויקרא כה,ב) בתחילת פרשתנו אומרת התורה: "כי תבואו אל הארץ... ושבתה הארץ שבת לה'". זו מצוות השמיטה, כפי שהיא מפורטת בהמשך: "שש שנים תזרע שדך... ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ".

סדר הדברים המופיע בתורה מעורר שאלה: מלשון התורה נראה, כאילו מיד אחרי "כי תבואו אל הארץ" צריך להשבית את עבודת האדמה - "ושבתה הארץ שבת לה'". והרי אין זה כך, שכן תחילה באות שש שנות עבודה ורק אחר-כך באה שנת השמיטה.

בדרך זו גם התרחשו הדברים בפועל - אחרי ארבע-עשרה השנים של כיבוש הארץ וחלוקתה לשבטים, באו שש שנים של עבודת האדמה, ורק אחר-כך עשו שמיטה.

נראה, כי בזה התורה באה ללמדנו מהי התכלית והמטרה של כל העבודה בשש השנים. אדם עלול לחשוב, כי התכלית העיקרית היא עבודת האדמה בשש שנות העבודה, והשמיטה היא עניין לעצמו. מלמדת אותנו התורה, כי כל המטרה של "כי תבואו אל הארץ" והעבודה בשש השנים של החרישה והזריעה היא - "ושבתה הארץ שבת לה'".

אמנם סדר הדברים המעשי הוא, שתחילה באות שש שנות העבודה ורק אחריהן השמיטה; אבל יהודי נדרש לזכור בכל עת כי השמיטה היא התכלית והיא המטרה.

יהודי צריך לזכור תמיד, כי כל העבודה בשש השנים לא באה אלא כדי להגיע לשנה השביעית, שנת השמיטה, שנה של קדושה ורוחניות. לשם כך נתן לנו הקב"ה את ארץ-ישראל, כדי שנכניס את הקדושה - את ה"שבת לה'" - לתוך חיי המעשה.

תורת ישראל נתנה לעמה שתי שבתות: שבת יום השביעי לזכר חדוש העולם ויציאת מצרים, ושבת שנה השביעית היא שנת השמיטה.

לא הרי שבת יום השביעי כהרי שבת שנת השביעית שנת השמיטה. כי השבת השביעי הוא קודש לה' שבו נאסרה כל מלאכת עבודה לכל ישראל בכל מושבותיהם. בארץ ישראל ובגולה. אבל שבת שנת השמיטה היא מוגבלת רק בארץ ישראל ובעבודת הארץ. הצד השווה שבהם הוא ששניהם נקראו בשם: שבת לה', וכשם שנאמר בשבת בראשית: יום השביעי שבת לה' אלהיך, כך נאמר בשנת השמיטה: ושבתה הארץ שבת לה' (תורת כהנים פרשת בהר), שתי שבתות אלה הם תנאי החלטי להנחלת ארץ ישראל לעם ישראל והתמדת התישבותו בארץ נחלת אבותיו, איש תחת גפנו ותחת תאנתו ותחת דגל מלכותו, בשבת בראשית נאמר: אם תשיב משבת רגליך וגו' אז תענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך (ישעיה נ"ח י"ד); ולעומת זאת נאמר בענש מחללו: ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת... והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים. (ירמיהו י"ז כ"ז). וכן נאמר בשנת השמיטה: ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשובע, וישבתם לבטח עליה (ויקרא כ"ה י"ט), ובעונש מחלליה נאמר: אז תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה ואתם בארץ אויבכם, אז תשבות הארץ והרצתה את שבתותיה (ויקרא כ"ו ל"ד).

ושבתה הארץ שבת לה, כלומר לשם ה', ולא יחשוב שלתועלתו הוא שישבות הארץ שנה, וגם לא ירע לו לומר שמפסיד שנה של עשיית תבואתו כי יאמין שהכל שלו, ויתברך בזכות זאת המצוה שיהיה שש שנים ההזרעה של השדה וגם הזימור של הכרם, אבל הברכה יהיה כי יתקיים "ואספת את תבואתה" וכן מובן גם הלשון - ושבתה הארץ שבת לה - "ל שזה יהיה כאילו הארץ שובת מעצמה, מכיון שבעל השדה משביתו בשמחה רבה לעשות רצון ה'.

טרף ומזון שאמונה של האדם יהיה לו רק לעצמו כלומר ביטחון חזק ואמונה בה' שהקב"ה זן ומפרנס לכל, אבל אם יהא עני מחוסר לחם, יאמר כל איש אם אני לא אתן לו לא יהיה לו ומחויב אני לפרנסו ויקח את מידת האפיקורסות ויעבוד בזה את ה', וכמו שפירש רבינו משה לייב מסאסוב זי"ע שצריך לעבוד את ה' בכל דבר ולהפוך גם את הרע לעבודת השם, ולכן ברצון ה' שנקיים מצות צדקה, ולכן יקח גם את הרע ויהפוך אותו לטוב ע"ש.

ויהי רצון שלא יחסרו לנו מזונות לעולם ונוכל לעבוד את ה' בשמחה רבה ובטוב לב, עד שנזכה לביאת המשיח ויגאלינו מתוך רחמים וחסדים מגולים אמון.

צבונות עיתך

תרעין פתוחין

מנהג רבותינו הק' שלא לומר תחנון בשבעה ימים הללו של ספירת "הוד" בספירת העומר, דהיינו מיום פסח שני י"ד אייר עד יום כ"א אייר, לפי שימים אלו נקראים בזה"ק "תרעין פתוחין" והינם ימים מסוגלים וימי רצון.

(אור אביגדור)

פסח שני

היום הזה נתייסד בזכות יהודים שהיו טמאים בשעת חג הפסח הראשון אחרי קבלת התורה ובגלל זה לא יוכלו להקריב קרבן פסח. והיות והיה להם תשוקה עזה לקיים את מצות קרבן פסח, צעקו למה נגרע, גם אנחנו יהודים, גם אנחנו רוצים את קרבת ה'. וראה ה' את רוב חשקתם וכסופם לקבל איזה קשר בדביקות בה', פתח

להם פתח וייסד להם חג פסח נוסף והוא פסח שני שבה אלו שלא יכולים להקריב את קרבן הפסח במועדו מחמת טומאתם יכולים להשלים זאת בפסח שני ובכך לקבל את האור וההתדבקות בה' הנמשך מזה.

והרי תורה הק' אינו מתחלפת אלא היא נצחית כפי שקבלנו ממשנה רבינו ע"ה, לכן גם עתה יש לומר שיום זה הוא יום מסוגל שיפתח פתח של קרבה והשראת האור האלקי לכל אחד מאיתנו ובלבד שנצטק באמת מעומק לבנו למה נגרע!

צריכים אנו להתוודות לה' ולומר אנחנו טמאים (מרוב פגמים ועבירות) אבל כל זה הוא שוגג לא התכווננו ח"ו למרוד בך, תעיתי כשה עובד(תהלים קיט) מרוב אריכת הגלות והתגשמות הגשמי התבלבלנו וקשה לנו לחיות בהתבוננות תמידית

אנחנו כמו שה התועה בדרך ונכנס לעמקי היער ולא רואה את הדרך לצאת ממנה ולכן אנחנו מתחננים אילך ה', אנא, בקש עבדך, אתה ה' רואה מלמעלה, אתה רואה את הדרך שבו אנו צריכים להשתמש כדי לצאת מתסבוכת זו, אנא בקש עבדך, כי במצותך חפצתי.

וכמה שנראה לה' יותר ויותר את געגועי נפשנו, כך נזכה שיפתח לנו פתח רחב יותר של קרבת ה' וכמו שכ' קרוב ה' לכל קראיו וכי' עד שיפתח לגמרי שערי הגאולה השלמה בביאת גואלנו משיח צדקנו.

מאת

הרה"ג אלעזר הכהן זומר שליט"א מח"ס ולקח אלעזר בני ברק

באדיבות מכון גם אני אודך

והנה נביא את דברי קודשו של הרבי ר' אלימלך זי"ע בספרו נועם אלימלך להלן על הפסוק (כה, כ) וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתינו, וציויתי את ברכתי לכם בשנה השישית ועשרת את התבואה לשלוש השנים, בשם אחיו החסיד המפורסם [הרבי ר' זושא] שיש לדקדק שאין דרך התורה לכתוב הקושיה בעצמה בתורה (שדרך הכתוב הוא לכתוב איזה יתור לשון שע"י מתורץ כמה קושיות) וכאן נכתב הקושיא בתורה, וטוב היה שלא לומר כי אם "וציויתי את ברכתי" וממילא לא יקשה שום אדם לומר מה נאכל, וכתב לתרץ "הנועם אלימלך" זי"ע שה' יתברך כשברא את העולם השפיע מטובו צינורות שמושכים שפע לצורכי בני אדם, ודרך השפע הוא שלא להפסיק השפע כלל, אלא כשאדם נופל ממדרגתו, ואין לו ביטחון בבוא ברוך הוא, שהוא הוא הזן ומפרנס בלי שום הפסק כלל, אז עושה אדם ההוא במחשבתו פגם חלילה בעולמות העליונים, ואז נפסק השפע, וצריך השם יתברך לצוות השפע מחדש שתלך מתחילת הבריאה.

זה הוא שהתורה הק' מלמדת לאדם דרכי השם, שיהיה שלם בבטחונו על אלוקיו, ולא יאמר כלל מהי יאכל כי כאשד יפול מן הביטחון, הוא עושה פגם בהשפע, ואטרוחו כלפי מעלה לצוות מחדש, זה הוא הפירוש בפסוק "וכי תאמרו" כלומר כאשר תאמרו כך אז תטריחו אותי לצוות מחדש השפע זה מה שאמר וציויתי, אלא אמר הכתוב שלא תתנהגו כך אלא שתבטחו בה' בכל לבבכם, ואז תלך השפע בלי הפסק כלל תמיד, ולא יחסר כל בה ע"כ דבריו הק'.

ולהרחיב הענין נביא גם כן דברי קודשו של הרבי ר' אלימלך זי"ע בעצמו בספרו הנ"ל בפרשת על הפסוק "ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו, ומשם תלמדינו חלה"ק: הנני פירושו מוכן אני בדבר ההוא תמיד, כלומר שהשם יתברך אומר, מה שאתם אומרים שצריכים לפרנסה, אני תמיד בכל עת מוכן ומזומן לפרנס ולתת לכל איש מדי יום ביומו פרנסתו מהשמים, אבל אם "ויצא העם ולקטו", פירוש כשאדם הוא מחוסר בביטחון ויוצא מהגדר הנכון והראוי לו, שהיה לו לבטוח בהשם, אז ולקטו בדבר יום ביומו פירוש שצריך להתחדש אליו הלוקיטה מחדש, כי אם היה בוטח בלב נאמן, היתה פרנסתו מזומנת לו שלא בצער ועבודת כלל, כי אם כמטר הזה ההולך שלא ביגיעה ע"כ.

ובאופן הזה של הנועם אלימלך פירש רבינו הק' מקאמרנא בספרו היכל הברכה על פסוקי התהילים (עח, כא, כב) וגם אף עלה בישראל, מפני כי לא האמינו באלוקים ולא בטחו בישועתו (ובזה אטרוחו אשר) היה ויצו שחקים ממעל (שהצריך לציוו מחדש) ודלתי שמים פתח וימטר עליהם מן לאכול ודגן שמים נתן למו.

ובדרך אגב נביא דברי הרה"ק בעל האור מלא מקאסאני זי"ע בפרשת בשלח על הפסוק הזה הנני ממטיר לכם מן השמים, שמביא את הזוה"ק על הפסוק הזה ר' יהודה פתח ואמר אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה', דכיון שכאן דיבר הכתוב מענין הפרנסה שהקב"ה מוריד השפע לכל אדם, אעפ"כ אשרי משכיל אל דל, שאשרי למי שמשכיל אל דל שבפרנסת הדל אינו בוטח על הקב"ה, אלא הוא משכיל על דבר זה וממציא להעני

כְּבִינֵי חַיִּים

וישבתם על הארץ לבטח. (כה, יח)

אימתי 'וישבתם על הארץ', כשיהא לכם בחינת 'לבטח', מידת ביטחון, שע"י הבטחון והאמונה, שאנחנו מאמינים בד', שהכל בא רק ברצונו יתברך, ואין אנחנו עושים כלום, בזאת הבחינה, יהיה לנו קיום בארץ ישראל הקדושה.

(בת עין)

ואיש כי לא יהיה לו גואל והשיגה ידו ומצא כדי גאולתו (כה, כו)
כשאפסה התקווה לעזרת בני-אדם, כשמימינו אין עוזר ומשמאלו אין תומך, או-אז "והשיגה ידו" – התורה מבטיחה כי הישועה תבוא מבעל הישועות – "ומצא כדי גאולתו".

(חתם סופר)

אחרי נמכר גאולה תהיה לו אחד מאחיו יגאלנו. (כה, מח)

התורה"ק הראה לאדם אפילו שהוא בשפל המדרגה ונדמה לו שאבדה תקותו ח"ו, אל יתיאש עצמו כי באמת בודאי יושע, ויש תקוה לו, וז"פ 'אחרי נמכר' ואחרי הוא מופלג, דהיינו, שיעבודו אצל היצה"ר הוא מופלג מאוד, אעפ"כ 'גאולה תהיה לו אחד מאחיו יגאלנו', כי איתא בגמרא לא זז מחיבתו עד שקראן אחים, ולזה קרא להם אחים.

(אור לשמים)

שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך וגו ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ. (כה, ג-ד)

לכאורה תמוהה לשון הציווי על הזריעה והזמירה בשש שנים, הלא עיקר הציווי הוא על השביתה בשנה השביעית. ונראה שהכתוב מתכוין להקיש זה אל זה, דהיינו, כשם שהשביתה בשנה השביעית מורה על מדת האמונה והבטחון, כי האדם מראה בזה ששברו על ה' אלוקיו, ואין עושה שום מלאכת הארץ, רק מצפה לישועת ה', כן בשש השנים אשר הוא עובד את האדמה, לא יבטח בכחו לאמר: כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, אלא ישען ויבטח בה' אלוקי ישראל.

(עבודת הגרשוני)

בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו. (כה, יא)

בשעה שבני ישראל שבים בתשובה שלימה, יש לאל ידם להביא את הגאולה בכוח גדול ויד חזקה, כי יובל נקרא עולם הבינה, והוא עולם התשובה – והיינו דאמרה תורה בשנת היובל הזאת תשובו באמצעות רוח התשובה תשיבו איש זה ה' איש מלחמה אל אחוזתו לארץ ישראל

(חוקי חיים)

ביאורי חיים

מדוע לא גזרינן בקריאת התורה בשבת שמא יעבירו

ולכאורה צריך ביאור תירוצו, מדוע יזכור ששבת היום על ידי שמוטל עליו לשמוע קריאת התורה, הא גם בשני וחמישי קוראים בתורה, ? ונראה ביאורו שכיון שבשבת קורין הרבה בתורה, יותר משני וחמישי שקורין רק עד שני, אם כן כשרוצה לקרוא או לשמוע קריאה ארוכה בתורה, זוכר ששבת היום שמוטל עליו קריאה ארוכה זו, ולא יטלטל. ודו"ק.

ז) לענ"ד נראה לתרץ בס"ד, דקריאת התורה שהוא בכל שבת יודע וזכור שאסור לטלטל הספר תורה כדי ללמוד איך לקרוא, ומשא"כ במגילה ושופר ולולב, שהם פעם אחת בשנה, לא זוכר שאסור לטלטלם בשבת, ולכך גזרינן. ודו"ק.

ח) עוד נראה לתרץ בס"ד דבקריאת התורה המטרה לידע חוקי התורה כדי לקיימם, ולכן לא גזרינן שילך לטלטל הספר תורה, דהרי המטרה כעת ללכת לקרוא בספר תורה ולדעת לקיים המצוות, ודומה למה שאמרו (פסחים י"א ע"א) "הוא עצמו מחזר עליו לשרפו מיכל קאכיל מיניה" (בתמיה). ואפילו אם עתה הולך לקרוא פרשה בתורה שאינה מענין הלכות שבת, מכל מקום יודע שהמטרה שהולך לקרוא בתורה היא כדי לקיימה, וזה עצמו מעורר אותו שלא יבוא לטלטל, דנזכר תיכף הלכותיה של התורה הקדושה, ודברי חז"ל, ומשא"כ בשופר או לולב או מגילה, שזהו רק מצוה פרטית לזמנו, ובהם יכול לשכוח ולבוא לטלטל בשבת. ודו"ק היטב. [ואין להקשות על תירוץ זה שאם כן למה אסור לקרוא לאור הנר בשבת, גזירה שמא יטה, והרי רוצה ללמוד עתה התורה, וזה לבד יזכיר לו דיני התורה, ולא יבוא להטות הנר, אלא התירוץ פשוט שאנו גוזרים שכיון שישקע בלימוד, ישכח ויטה, וכמו שאין ללמוד לפני בדיקת חמץ, אע"פ שלומד תורה, ולמה זה לא יזכיר לו לקיים מצות בדיקת חמץ, אלא וודאי שאם כבר שקוע בלימוד, ישכח ולא יבדוק החמץ, ומשא"כ בקריאת התורה שעדיין לא התחיל לקרוא בתורה, אלא מכין עצמו ללכת לקרוא בתורה, יש סברא לומר שכיון שמטרת הקריאה היא כדי לקיים התורה, זהו גופא יזכיר לו שיש הלכה שאסור לטלטל בשבת. ודו"ק]

מאת

הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מו"צ בק"ק קראלי ומח"ס גם אני אודך

בפרשתנו כתוב, את שבתותי תשמורו. (ויקרא כ"ו, ב')
ב"מעדני אשר", לידידי הגאון הנפלא רבי אשר אנשיל שוורץ שליט"א, (גליון פ"ז עמוד ד'), הקשה למה מותר לקרות קריאת התורה בשבת, מדוע לא גזרינן שמא יעבירו ד' אמות ברשות הרבים וילך ללמוד אצל הבקי, כמו דגזרינן במגילה בפורים שחל להיות בשבת, דאין קורין שמא יעבירו ד' אמות ברה"ר (מגילה ד:), וכן בשופר (ר"ה כ"ט:), וכן בלולב (סוכה מב:)? (ועיין שם שהאריך ופלפל בזה)

ובס"ד נביא כאן כמה תירוצים.

א) בתו"ט (פ"א דמגילה משנה ב') תירץ, ע"פ מה דאיתא בטור (או"ח סימן קל"ט) דהקורא בפרשה צריך לסדר אותה תחילה פעמיים ושלש בינו לבין עצמו, ואם כן כל הקורין בקיאין הן, דומיא לתירוץ ב' דתוס' (מגילה ד:). דבמילה בשבת לא גזרינן שמא יעבירו, דליכא למיחש שמא ילך ללמוד אצל הבקי, משום דאין אדם מל אלא אם כן בקי.

ב) בתוספות חדשים על משניות (שם) תירץ, דשאני קריאת התורה דהוא ברבים, לא גזרינן שמא יעבירו, דרבים מדכרי אהדדי, משא"כ מגילה דבזמנה קורין אותה אפילו ביחיד, לכך שפיר גזרינן.

ג) בשו"ת מהרש"ם (חלק ו' סימן ד') תירץ, כיון דאסור לטלטל ספר תורה לצורך קריאת התורה, אין לחוש שמא יטלטל לצורך להתלמד.

ד) בתוספות שבת (סימן רפ"ב) תירץ, אם ניגזור שמא יעבירו, אם כן תיעקר קריאת התורה לגמרי בשבת, דהא היה תקנה מיוחדת שחייבים לקרות אף בשבת, משא"כ במגילה ובשופר ליכא חיוב מיוחד לשבת. [וע"ע בספר "לולב נאה", להגאון רבי מיכאל אזולאי זצ"ל, (עמוד ע"ג), שהביא תירוץ זה מספר שש אנכי. יע"ש].

ה) באהבת איתן על משניות (מגילה פ"א מ"ב) תירץ, שדוקא במגילה דאם לא יקרא היום יתבטל המצוה, אז גזרינן שמא יעבירו, משום דבהיל לקיים המצוה, משא"כ בקריאת התורה יכול לקיימו בפעם אחרת.

ו) בשו"ת מהרש"ג (ח"ד סימן כ"ו ס"ק ב') תירץ, דשאני גבי מגילה, דמקריאת המגילה לא יזכר אלא שהיום פורים, אבל משבת ישכח ואתי להעביר ד' אמות ברה"ר, על כן גזרינן דלא יהיה קורין את המגילה בשבת, אבל בקריאת התורה עצמו יזכר שהוא שבת, דמה הטעם מוטל עליו לשמוע עכשיו קריאת התורה, רק משום דשבת היום, לכן לא גזרינן שישכח ויעביר, כיון דמקריאה עצמו יזכר שהוא שבת. עכ"ד.

הילולא דעדיקיא

הילולת הרמ"א – יח אייר - לג בעומר

של בית-העלמין, שהבחין במעשהו של הרב ושמרו בלבו. לפני מותו מסר את הסוד לאיש שירש את תפקידו, כדי שישמור על העץ.

אחרי שגנז את ספרו ישב הרמ"א לכתוב הגהות לשולחן-ערוך של רבי יוסף קארו, ולהוסיף בהן את מנהגי ופסקי חכמי אשכנז ופולין. לימים ביקר בביתו אותו שד"ר שנית. בטרם נפרדו זה מזה פנה הרמ"א אל השד"ר ואמר לו: "בפעם הקודמת הבאת לי 'שולחן ערוך' במתנה. כעת הנני מחזיר לך במתנה 'מפה' שערכתי ל'שולחן'".

הגיש הרמ"א את חיבורו לשד"ר והוסיף: "אנא, מסור אותו לרבי יוסף קארו ואמור לו כי מפה זו נוצרה עוד לפני השולחן, אך הכנת מידתה נעשתה לאחר מכן..."

כשקיבל רבי יוסף את ה'מפה' התרשם עמוקות מגדולת הרמ"א ידידו, והעריך מאוד את המעשה. הלך וקנה במאה דינרים קלף וכתב ספר-תורה למענו ושלחו לו כמתנה.

מיום שגנז הרמ"א את חיבורו מתחת לעץ, גדל העץ וענפיו התפשטו לכל עבר, ואיש לא ידע את סוד ברכת גידולו. לפני פטירתו ביקש הרמ"א להיקבר ליד העץ. בדבריו נעשה, והוא נקבר באותו יום תחת העץ.

עם השנים נתאחדו השניים והגנו זה על זה – הקבר על העץ והעץ על הקבר. כך אירע פעם בל"ג בעומר, כשהמוני יהודים עלו לקבר הרמ"א ונתקלו בעץ, וברוגזם רצו לעוקרו, על-אף מחאותיו ואזהרותיו של השמש. והנה התרגשה סופת רעמים אימה, שהניסה אותם לכל עבר. הכול ראו בכך את מן השמים לבל יעז מישהו לגעת בעץ לרעה.

העץ נשאר על מקומו ואף שילם על כך למיטיבו. כשנכנסו הנאצים לקרקוב והחריבו את הרובע היהודי ואת בתי-הכנסת, הגיעו אל בית-העלמין העתיק, חיללו את הקברים וניתצו את כל המצבות. באותו הזמן הוריד העץ את ענפיו עד לאדמה והסתיר את מצבת הרמ"א מעיני הרשעים, והם עזבו את המקום בלי לפגוע בה.

כשחזרו יהודי פולין אחרי המלחמה והגיעו לקרקוב, הייתה דרכם הראשונה לבית-העלמין, ומה השתוממו במוצאם את מצבת רבם הרמ"א, שנשארה שלמה מבין רבבות המצבות המנופצות והמחוללות, כשהעץ מחפה ומצל עליה, וענפיו נוטים למטה.

שמחת רבי שמעון בר-יוחאי בקברו במירון התפשטה עם השנים בכל תפוצות ישראל. בל"ג בעומר נהגו המוני בית-ישראל לעלות להשתטח על קברי צדיקים, ובדרך זו להתקשר עם רשב"י ומירון.

סיפורנו עוסק בעליית ל"ג בעומר לקבר הרמ"א (רבי משה איסרליש) בקרקוב. דעה רווחת בעם גורסת כי הרמ"א חיבר ל"ג ספרים ונפטר בל"ג בעומר בשנת (ש)ל"ג. יודעי-דבר אמנם מערערים על הגרסה הזאת, ובכל-זאת יש נוהגים להזכיר את הרמ"א בל"ג בעומר.

שנה אחת, בעת העלאת זכרו של הרמ"א בל"ג בעומר, סיפר אחד הזקנים:

כשהופיע ספרו ההלכתי המקיף של רבי יעקב, בעל ה'טורים', נתקבל בכל תפוצות ישראל ונתחבב מאוד על גדולי התורה. במיוחד זכה לחיבתם של שני גאוני ישראל, שאף חיברו חיבורים מיוחדים עליו: רבי יוסף קארו, מגולי ספרד, שהתיישב בצפת, וקרא לחיבורו על ה'טורים' בשם 'בית יוסף'; ורבה של קרקוב, הרמ"א, שחיבורו על ה'טורים' נקרא 'דרכי משה'.

לאחר שהרמ"א אסף את תורתם של גדולי פולין ואשכנז והוסיף את חידושיהם והשגותיהם לדברי ה'טורים', עלה במחשבתו לחבר ספר חדש, שיגיש את כל הדינים בצורה מסודרת, הלכה למעשה. בלי לגלות את החלטתו לאיש ניגש למלאכה העצומה.

יום אחד, בשעה שכבר עמד לברך על המוגמר, נזדמן לביתו שד"ר [=שליח-דרבנן] מעיר-הקודש צפת. שמח הרמ"א על הזכות לארח יהודי זה, שנתגלה לו כאחד מבני-העלייה של צפת. ציווה להכין לאורח שולחן ערוך כל טוב.

בגמר הסעודה הוציא השד"ר מילקוטו ספר, הושיטו לרמ"א ואמר לו: "לאחר שכיבדתי בשולחן ערוך בכל טוב, אכבד אף אני אותך ב'שולחן ערוך' – ספר הלכות שבא לאחד את כלל ישראל. את הספר חיבר הגאון רבי יוסף קארו. שמע הרמ"א את דברי השד"ר וליבו פעם בחזקה. נטל את הספר לעיין בו, והשד"ר שהתבונן בפניו ראה בהן תערובת של שמחה ותוגה.

כל הלילה הגה הרמ"א בספר שהגיע מצפת, והשווה אותו לחיבורו. תחילה ראה את הדברים דומים מאוד זה לזה, אולם אחרי עיון נוסף מצא שבכל-זאת יש הבדלים, בייחוד כאלה הנובעים מחילוקי הדעות בין חכמי ספרד לחכמי אשכנז. רבי יוסף קארו הכריע בכמה מקומות כדעת חכמי ספרד, בעוד הרמ"א הכריע כשיטת גדולי אשכנז.

מה לעשות עכשיו? להוציא את ספרו ולהתעלם לגמרי מהשולחן-ערוך של הרב מצפת? לקבוע מסמרות רק לפי דעת חכמי אשכנז? הרי משמעות הדבר שלעם-ישראל יהיו מעתה שני ספרי הלכה אשר יפלגו אותו לשניים!

כל הלילה התחבט הרמ"א בשאלה. לבסוף גמלה בליבו ההחלטה לגנוז את ספרו. מבטו נפל על עץ בודד, שעמד באמצע בית-העלמין שמאחורי ביתו. למחרת, בשעת לילה מאוחרת, יצא הרמ"א אל בית-העלמין. הביט היטב כה וכה, וכשראה כי אין איש, חפר ליד העץ בור עמוק, עד מתחת לשורשיו, טמן בו את הכתבים, וחזר ומילאו עפר.

איש לא ידע את מקום קבורתם של הכתבים, חוץ מהשמש הנאמן

מאות כבר נושעו! ומה איתך?

רוצים גם ישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו' תרמו! וקחו חלק בהפצת המעיינות של

מרכז "אמונת חיים" קראלי

כתובת לתרומות תגובות ולקבלת הגליון

רח' דב גור 20/23 אשדוד טל. 055-6798152

ובאימייל: 3118494@gmail.com

קול קראלי - 074-7962278

לעילוי נשמת
הרב אהרן לייב ברקוביץ ז"ל
בן הרב רבי אשר זליג ז"ל
נלב"ע ט אייר תשפ"ב
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
מרת בריינדל ע"ה
בת הר"ר יהודה מנחם ז"ל
נלב"ע יא שבט תשפ"ב
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
רבינו הגדול
הגה"ק **יצחק צבי משה** ז"ע
בן רבינו אביגדור מוזס זצ"ל
מקראלי
נלב"ע ד' טבת תשע"ט
זכותו יגן עלינו ועכ"א

לעילוי נשמת
ה"ה **מיכאל בן מאיר** ז"ל
הנו"מ מרים ע"ה
נלב"ע ביום כא אדר
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הגה"צ **משה וועבר** זצוק"ל
בהרה"צ מרדכי זצ"ל
נלב"ע יב כסלו תשפ"א
ת. נ. צ. ב. ה.